

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 412/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Katarínou Dušákovou, advokátkou, Považská 26, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndt 13/2022 z 23. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. júna 2023, doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 14. augusta 2023, domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj jeho zrušenia a vrátenia veci všeobecnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin podvodu v rámci konania vedeného pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 47 T 112/2021. Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) bola predložená sťažnosť sťažovateľa podaná proti špecifikovanému rozhodnutiu okresného súdu, kde konanie o predmetnej sťažnosti bolo pred krajským súdom vedené pod sp. zn. 3 Tos 52/2022, a tiež návrh okresného súdu na odňatie a príkazanie veci inému okresnému súdu, kde konanie o predmetnom návrhu bolo pred krajským súdom vedené pod sp. zn. 3 Nto 6/2022. Krajský súd predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) návrh na odňatie oboch

označených vecí (vedených pred krajským súdom pod sp. zn. 3 Tos 52/2022 a sp. zn. 3 Nto 6/2022) krajskému súdu a ich prikázanie inému krajskému súdu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Ndt 13/2022 z 23. augusta 2022 (ďalej len „namietané uznesenie“) rozhodol o odňatí predmetných trestných vecí sťažovateľa krajskému súdu a ich prikázaní Krajskému súdu v Trenčíne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ uvádza, že namietané uznesenie najvyššieho súdu ako obvinený „obdržal“ 12. júna 2023. V ústavnej sťažnosti formuluje argumentáciu, prostredníctvom ktorej sa snaží spochybníť nestrannosť jedného z členov senátu najvyššieho súdu, ktorý vydal namietané uznesenie, a teda rozhodol o delegácii špecifikovaných trestných vecí sťažovateľa z krajského súdu na Krajský súd v Trenčíne. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež na judikatúru ústavného súdu, vyslovuje tak obavu, že by táto skutočnosť mohla mať v konečnom dôsledku negatívny dopad na prejednanie jeho trestnej veci (prejednanie samotného trestného obvinenia) nestranným (nezaujatým) sudcom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

5. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým

na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Spravidla až po skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

6. Rozhodovanie vecí nestranným (nezaujatým) sudcom je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011). Základné právo na súdnu ochranu (právo na spravodlivý proces) je „výsledkové“. To znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016).

7. Ústavný súd k okolnostiam sťažovateľovej veci uvádza, že predmet konania o uplatnenom návrhu na delegáciu veci nemožno stotožňovať s predmetom konania o trestnom obvinení. Konanie o návrhu na delegáciu veci inému súdu končí rozhodnutím, ktorým vec je alebo nie je odňatá a prikázaná inému súdu. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet trestného konania. Konanie o uvedenom návrhu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania trestnej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o návrhu na delegáciu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom sa prejednáva samotné trestné obvinenie (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016). V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označeného práva sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania (rozhodnutie o trestnom obvinení) a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016), čo nie je sťažovateľov prípad.

8. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnosti na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle

ktorého sa rozhodnutím podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písm. a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd na § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

9. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom, a to prezentované obavy o nedostatku nestrannosti súdu konajúceho v jeho trestnej veci (vo veci trestného obvinenia), potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

11. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu